

Vlindertellingen 2022

Inleiding

Nog niet eerder zijn er gemiddeld per telbeurt zo weinig vlinders geteld als het afgelopen jaar. En zoals gebruikelijk heeft dat weer een sterke relatie met de weersomstandigheden. In principe begon het seizoen al vroeg. Maart was vol zonneshijn en de maximumtemperatuur kwam dan ook gemakkelijk boven de 13 °C uit. Er werden derhalve al enkele tellingen uitgevoerd, aangezien de vlinders zich ook al lieten zien. Dat was dan ter compensatie van de twee weken daarna, want begin april viel er de nodige regen en zelfs sneeuw en daalde de temperatuur aanzienlijk. Gelukkig herstelde de temperatuur zich snel en was het optimaal weer om te tellen. In de lente waren de waarnemingen dan ook vrij normaal, maar helaas waren er toen ook lange periodes van droogte. Waarschijnlijk heeft dat, gecombineerd met de eerder doorgemaakte tropenjaren, er toe geleid dat de vlinderstand gedurende de zomermaanden sterk terugviel. Immers door de droogte was er weinig bladgroei en dus ook niet zoveel voedsel voor de rupsen. Maar in totaal zijn er toch nog 21 verschillende soorten gespot, een vrij standaard aantal.

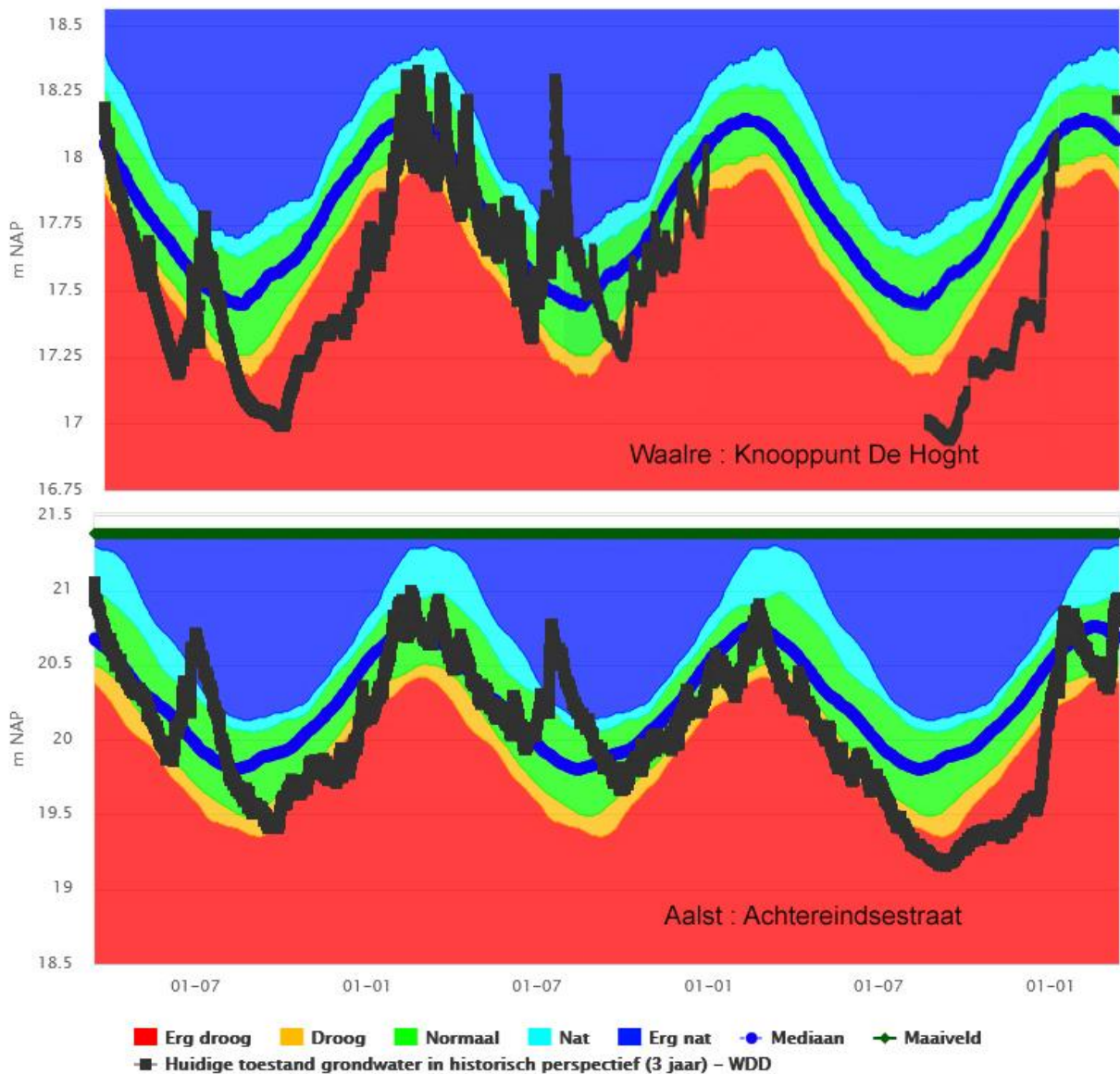
Ten opzichte van vorige edities zijn er ook een paar tabellen toegevoegd aan de bijbehorende excel-file. De waarnemingen als zodanig lenen zich niet voor het uitvoeren van statistische berekeningen per vlindersoort. Om toch de invloed van het weer zichtbaar te maken is er een grafiek toegevoegd, waarin het totale aantal waarnemingen per week is uitgezet steeds gemiddeld over vijf jaar. In deze grafiek is te zien dat in de loop der jaren de zomerperiode steeds eerder begint en wellicht de lenteperiode ook, maar ook dat er steeds minder vlinders worden waargenomen in de herfstperiode in onze tuin.

Daarnaast zijn er ook twee tabellen toegevoegd met de landelijke waarnemingen zoals gepubliceerd door de Vlinderstichting over de jaren 2007 t/m 2022. In de tweede tabel kan dat per vlindersoort naar keuze grafisch worden weergegeven.

Het weer

Bekijken we de weerskarakteristieken van het afgelopen jaar, dan past 2022 in zijn totaliteit goed in de trend, die we de laatste jaren waarnemen. Dwrz steeds meer zonuren, steeds hogere temperaturen en steeds minder regenval. Dat betekende natuurlijk dat het aantal dagen met optimale telcondities aanzienlijk was het afgelopen jaar, maar ook dat het grondwaterpeil weer naar bedenkelijke niveaus zakte. Helaas heeft Hydronet problemen gehad bij het meetpunt bij De Hoght. Er zijn in ieder geval de nodige metingen verloren gegaan, alhoewel die er wel geweest moeten zijn. Derhalve ter vergelijking tevens de grondwaterstand aan de Achtereindsestraat in Aalst, die meestal relatief wat hogere waterstanden meet, maar natuurlijk wel vergelijkbare pieken en dalen. Ook bij de Hoght moet het grondwaterpeil steeds in het rood zijn geweest en in de poel in de tuin stond afgelopen jaar nauwelijks water en moesten we met enige regelmaat de vijver in de siertuin bijvullen.

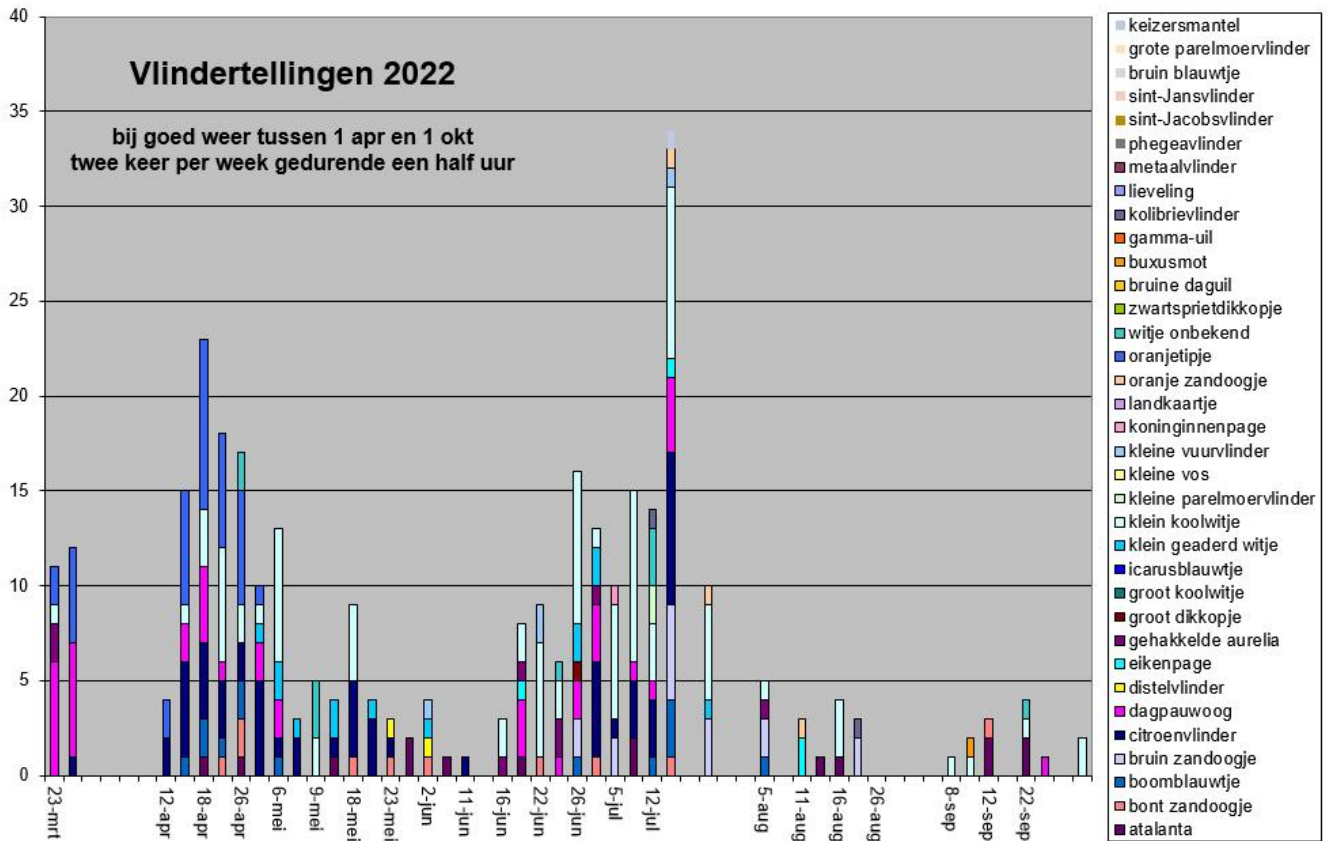
Huidige toestand grondwater in historisch perspectief (3 jaar) – WDD-B51D0446
periode 15 maart 2020 - 15 maart 2023

Toestand grondwater volgens HydroNET bij Knooppunt De Hoght (boven) en de Achtereindsestraat (onder) over de periode 15 maart 2020 - 15 maart 2023.

De vlindertellingen

Een en ander is weergegeven in de bijbehorende excelfile over 2022. In de grafieken zijn de vlinders min of meer in alfabetische volgorde weergegeven met uitzondering van de dagactieve nachtvlinders en een paar in onze tuin zeldzaam voorkomende soorten. (Zie voor uitleg over de grafieken eventueel het jaaroverzicht van 2019).

In bovenstaande figuur is het verloop van de tellingen weergegeven gedurende het afgelopen jaar (werkblad '2022' in de excelfile). Van het normale verloop (voorjaarspiek - junidip - zomerpiek - nazomer) is door de weerscondities alleen de voorjaarspiek en de junidip te herkennen. Maar de gebruikelijke grote aantallen vlinders in de zomer ontbreken volledig en ook in de herfst is er nauwelijks nog een vlindertje gespot. Ter vermijding van misverstanden : in de lijst bij de grafiek staan alle vlindersoorten, die wel eens gespot zijn in enig jaar, maar die niet noodzakelijkerwijs in 2022 zijn waargenomen tijdens de tellingen. In dat opzicht viel 2022 nog mee : er werden 21 verschillende soorten geregistreerd. De aanhoudende warmte had ook tot gevolg dat voor het eerst een keizersmantel werd waargenomen tijdens een telling, een vlinder die warmere oorden prefereert !

In de daaropvolgende grafieken in de excelfile worden de waarnemingen per vlindersoort weergegeven en vergeleken met het voorgaande jaar. Duidelijk is dan zichtbaar dat in 2022 aanzienlijk minder vlinders zijn waargenomen dan in 2021. Alleen het oranjetipje in de lente is nog vergelijkbaar. Diverse vlindersoorten zijn zelfs helemaal niet waargenomen zoals het groot koolwitje en het landkaartje.

In de daaropvolgende grafieken kunnen de verschillende vlindersoorten nader worden bestudeerd. In enkele gevallen kunnen twee of meer generaties worden waargenomen.

De grafiek met de vergelijking van de landelijke tellingen, zoals opgegeven door de Vlinderstichting in haar jaarverslag, zijn genormeerd naar de vlindersoort die het meest werd geteld (maximum aantal = 100). Voor de vlindertuin is dat dus het klein koolwitje en landelijk het bruine zandoogje zoals elk jaar. Het is duidelijk dat onze biotoop met de bijbehorende vlinders afwijkt van het landelijk gemiddelde. In de volgende tabel is een overzicht gemaakt van de meeste in de vlindertuin waargenomen soorten in vergelijking met de landelijke trends met tussen haakjes de waargenomen aantallen.

Soort	Vlindertuin Waalre	Landelijk
Witjes	Laag aantal in vergelijking met voorgaande jaren	
citroenvlinder	laag aantal (55)	Laag aantal (8960)
oranjetipje	stabiel (37)	vooruitgang (4540)
klein koolwitje	gemiddeld (89)	stabiel (35501)
klein geaderd witje	Laag aantal (13)	achteruitgang (27061)
groot koolwitje	<u>niet</u> waargenomen (0)	achteruitgang (9431)
Grote dagvlinders	lage aantallen	
atalanta	zeer laag aantal (15)	vooruitgang (7627)
dagpauwoog	redelijk aantal maar veel minder dan vorig jaar (39)	toename (17936)
distelvlinder	normaal aantal (2)	geen invasie (1567)
gehakkelde aurelia	laag aantal (8)	stabiel (2493)
landkaartje	<u>niet</u> waargenomen (0)	achteruitgang (2773)
koninginnenpage	normaal aantal (1)	vooruitgang (313)
kleine vos	<u>niet</u> waargenomen (0)	achteruitgang (6651)
Dikkopjes	achteruitgang	
groot dikkopje	steeds minder waarnemingen (1)	achteruitgang (5403)
zwartsprietdikkopje	normaal (0)	achteruitgang (4787)
Blauwtjes	weinig in vergelijking met voorgaande jaren	
kleine parelmoervlinder	gering aantal (2)	stabiel (1384)
kleine vuurvlinder	laag aantal (4)	onzeker (4218)
bruin blauwtje	<u>niet</u> waargenomen (0)	vooruitgang (2598)
icarusblauwtje	<u>niet</u> waargenomen (0)	achteruitgang (20159)
boomblauwtje	normaal (13)	stabiel (2656)
eikenpage	redelijk aantal (4)	stabiel (862)
Zandoogjes	gemiddeld in vergelijking met voorgaande jaren	
bont zandoogje	laag maar normaal aantal (10)	onzeker (19197)
oranje zandoogje	normaal (3)	stabiel (10712)
bruin zandoogje	matig aantal (16)	stabiel (75361)
hooibeestje	<u>niet</u> waargenomen (0)	stabiel (15529)

Het is duidelijk dat de landelijke trends niet altijd worden gevolgd, maar dat kan ook het gevolg zijn van onze biotoop en de kleinschaligheid daarvan. Statistisch gezien kunnen daaruit nauwelijks conclusies worden getrokken. Maar het is ook duidelijk dat onze sterke daling in het aantal waarnemingen niet wordt gevolgd door de landelijke tellingen. Dus wellicht hebben (andere) plaatselijke oorzaken een grote negatieve invloed gehad.

In de excel-file is ook een werkblad opgenomen met de frequentie, waarin de verschillende vlindersoorten over de periode 2007-2022 zijn waargenomen. De top drie bestaat al jaren uit het klein koolwitje, de citroenvlinder en de atalanta.

Naschrift

Alle data en grafieken zijn te vinden in de excel-file 'vawa_vltuin_vlindertellingen2022.xlsx'. De weerdata zijn afkomstig van het KNMI voor Eindhoven (<https://weerstatistieken.nl/eindhoven>) en de gegevens over de waterstanden van Hydronet (<https://embed.hydronet.com/embed.aspx?id=6045&h=4610815681>) met locatie knooppunt De Hogt en dit keer ook de Achtereindsestraat in Aalst.

Dank uiteraard weer aan de tellers, die trouw iedere week erop uittrokken, maar natuurlijk ook aan de niet aflatende ijver van de tuiniers in de groep, zodat de tuin er dankzij hen toch altijd weer op zijn mooist bijligt.

